

« Մահի ճարինին տնօրտններ կլննի
Շիրքէթի խայրիչնին սապահլայըն սաաթ
իւզ պուշուղտա քէօրիւտէն Պէօյլէ քտէրէյէ
կիտնէք վաբօրընա իրիշիւմէք իշին կիտի-
ւէրէք, վագթի մուայէնինտէ վաբօրըն հա-
րաքէթի թէէկիւր իթմէքլէ, մէպէպի լէտէլ
սիւալ իտարէտէն պէօյլէ էմիր կէլտի մէվա-

պի մեմորանդամն անհետըղը իւզերինէ, պու- նըն հագեցեթի միւտրի կէօրիւիւ պիթիթ- սար օլունտըղտէ, եէվմի մէզքիւր թաթիւ կիւնիւ օլունպ, պաղը զէվաթըն սա՛նիլսանէ- լէրինէ կիտէճէքիւրի մէմուլ օլմասը իլէ, իլան օլունմուշ օլան վազըթտան պիթ չա- րեէք թէէսիւր իտիւմէք էմիր վէրիւտիկի միւ- տրի թարաֆընտան իֆատէ գլընմըշ, վէ պէօյլէ մաթպուռի իլանաթ իլէ ումուլէ թա- յին վէ իրայէ օլունան պիթ վազըթըն գը- պէլ իլան թաղեիւր վէ թէպտիլինէ Նիշ պիթ իտարէ միւտրիլին սէլա՛նիլէթի օլմայա- ճաղի վէ պէօյլէ շէլէր իշիւն խալգ իտա- րէի Շիրքէթտէն միւթէնէքթի օլտուգլարը կիպի, սուր իտարէ պիլախէրէ հիսսէտարա- նի ըզրար իլէտիկիլին վէ հիսսէտար պու- լունտըղմէ մէպնի, իշպու սէքսէն տէօրթ սէնէսի մարթընտան իթիպարէն իտարէի հա- զըրէնին միւթմաճ օլտուղու ըսլահաթէ պա- գըլմագ իշիւն, հիսսէտարանտէն ըսլահաթը միւզթաղիլէ վիճուպընը թաստիգ վէ ար- գու իտէնիլթ թարաֆը անիգանէմէ պա բու- սուլա պէլանը ըէշ վէ էֆքեար իլէմէլէրի խուսուսընըն զազէթանըղ վասէթասը իլէ իլանի միւթէմէննամ տըր:

(Իմզա) ԳԵԱՄԻԼ

Վէրագայի մէզքիւրըն իմզա սահպի թէլիթաթէթի խարիճիլէ աթուֆէթուլ Գա- միլ պէշ օլունպ, Շիրքէթի խայրիլէ իտարէ- սի հագընտա իթիպիլի թէնէքթի միսիլու, Նիշէ տէֆալէր զազէթամըղ վասէթասի իլէ Շիրքէթի մէզքիւրէ իտարէսիննէ վուգու պուլան ուլղունսըղուգլարըն տէֆի չարէսի հագըրտա տէվալիթի ալիլէնին նաղարը տըգ- գաթլարընը տալէթ իթմիշ իտիք, իլթէ պու տէֆա տալիլ էֆէնտիլ մուլմիլէ հագ- րէթլէրինին մէզքիւր վարագասընտա թաս- տիգ իտիլմիշ տիր, վէ պիլախէրէ հիսսէտա- րանըն ըզրարընը վիգայէ իլէմէք իւզրէ, էֆէնտիլ մուլմիլէ հագըրէթլէրինին ըսլա- հաթը միւզթաղիլէնին վիճուպընըն հիսսէ- տարանտէն պէլանը ըէշ վէ էֆքեարիլի իս- թէմէսի չայանը թահին կէօրիւնտիկիլտէն պաշգա, իճրայի իճապընա պագըլտըղը հալտէ ֆիլվագի ա՛նալիճէ տալիլ ֆէվալտի թէսիլէ հասըլ օլմաղը վէ իպատուլլանըն րահաթ իթիպիլիլէնէլի տէրքեար օլտուղուն- տան, պու պապտէ միւշարիլէյ հագըրէթլէ- րինէ իլճարը թէնէքթիւր տալիլ իտէրիլ, զիրա մէզքիւր չիրքէթ իտարէսինտէ էօյլէ գուսուրլար վար տըր քի, պիթ ա՛ն էվվէլ տէֆինէ սայ ու իգաւմ օլունմասըն էլզմի- եթտէն տիր, մէսէլա հէր պիթ վարօր նի- հաեթ գաշ Եօլնու ալապիլէնէք, պիթ հու- տուտ վա՛ր մը, պիլ չիմտիլէ գատար մու- ղայիլինի կէօրմէքտէյիլ, շէօյլէ քի վարօրա նէ գատար Եօլնու կիրսէ, գարը կէլէն Եօգ չօգ վազըթ խուսուսիլէ կազըն մէզքիւր վարօրարտա ինսան, առէթա վարան բիլի- ճի կիպի իւսթ իւսթէ եղըլմըլ օլտուղու կէօ- րիւմիլէ իքէն, աճէպա իտարէ թարաֆընտան շաեթտ պիթ գաղա վուգու պուլուր ինթիմա- լի տիւշիլինիլէպ, վուգուլինտէն էվվէլ էօնիւնիւ ալմագ իշիլն պիթ թէպպիլէ թէնէպ- պըլա օլունմուշ մուտուր, Եօգսա մէաղալլա՛ն պիլիլին իսթամպուլու տիւշարը հիւզն ու

մաթէմ իտէպիլէնէք օլան պու թարգ պիթ ֆէլաքէթին զուսուրինտէն սօնրա՛ մը, ու- եանրպտա «հա՛ պուտա օլուն իմիշ» տէ- յէնէքլէր, էհալիլին ագճէսի իլէ քէսպի սէր- վէթ իտէն պիթ գուլմանեանըն իտարէսինտէ պու տէրէնէ էհալիլի իլէ եէրինէ գոյմամագ- լըգ միւշանէտէ օլունմասըն հագըրգաթէն թէէ- սիւֆէ շաեան տըր:

Վարօրարըն հարաքեաթ իթիլէրի վա- գըլարիւզէրինէ էքէլիլէ վազըթտան պէրու տիգգաթ իթմէքտէյիլ քի, Բուլ իլի գընըսըն- տա իլէնէն վարօրարըն սայընը չօգ օլտուգ- տան պաշգա սապալարըն էրքէն ինէր վարօր- լար պուլունտուղու հալտէ, Անատու գընըսըն- տա իտէ մուգալիլի օլարագ էմ վարօրլար զաեթէթ ագ, վէ հէմ տալիլ Պէօլիլէքտէնէքթի Եօլնու քէօքրիլէ ինմիշ վէ պէլիլտէ իշիլն տէ կիթմիշ իքէն, Գուգըլուննուգ վէ Պէյ- լէրպէլ վէ տահա Եօգարտա պուլունտան գարիլէլէրին Եօլնուլարը հալա իսկէլէ պա- շընտա պէլէմէքտէ տիրլէր, վէ էկէր իգպա- լինտէն պիթ տէ րահմէթ Եալսուտ գար Եա- ղար իտէ, չիւքէսիլ իտարէ հագըրտա պիթ տուա վէսիլէսի տալիլ օ օլուն, չիւքի Բուլ իլի գընըսըն իսկէլէլէրինին հէման քեաֆէթիլտէ Եազմուրտան մուշաֆազա օլունմագ մահէլլէր վար իքէն, Անատու գընըսըն իսկէլէլէրինտէն (Իւսկիւտարտան մա- տա) Նիշ պիթիլտէն պուլունմատըղը մա- լիւմ տիր:

Իտարէ թարաֆընտան Անատու գընըսընա պու տէրէնէ էհէմիլէթ վէրիլմէմէսինն սէ- պէպի աճէպա նէ՞ օլապիլիլ, գիրա պիլ պու խուսուսուլն հագըլը օլմասընա պիթ պիլիլհան պուլմամըլը տըր, աճագ, Ա- նատու գընըսըն էհալիլի էքսէրիւ իսլամտէն իպարէթ օլունպ, վէ չօգլուգ շաքկալը պու- լունմատըղընտան, աճէպա պու իտարէ, իսլամ էհալիլիլէ իթիպար իտիլ իլէ եէրինէ գոյմագ իսթէմէ՛գ մի տէսէք . . .

Ումարըլ քի մէզքիւր չիրքէթին հիսսէ- տարանը, միւշարիլէյ Գեամիլ պէշ հագըրէթ- լէրի իլէ պիլիլէնէլէրի իլէ, կէրէք քէնտի մէնֆաթլարը վէ կէրէք էհալիլին իսթի- րահաթ իշիլն իտարէնին իսլաննա սայ ու հիմմէթ իտէնէքլէր տիր:

— Լէվանթ տա վէ Գուրիլտէ Ս. Կ. իմզասըլա օգուլնան ֆըրիլէ պահօրընն թէլմէմէսի:

«Միւլէլիլէ Էֆէնտիլ»

«Եէտիլ-գուլտէ քեային խասթախանէ վէ Եօքսիլգիլտանէ մէսէլէսի, օթուգ աճէ- տէն պէրու նիշէ միւնաղալարա պիթ վէ- սիլէ օլտուգտան սօնրա, պու կիւնիլտէ տալիլ թէթարէն մէյտանէ կէլմիշ տիր: Մէզքիւր խասթախանէնին իտարէսի 7 այ- տան պէրու Ս. Կ. ֆանոսեանա իհալէ օ- լունմուշ օլմաղին, մէրգուլ քէնտի իտարէ- սի գընընտա մէմուլնիլէթի միլլէթի մու- ճիլ օլտուգտան վէ օրատա էօքսիլգիլէր ի- շիլն պիթ սանաթիլանէ քիւշատիլլէ թէրգի- լիք, գուսուրաճըլըգ, Եէմէնիլիլէ վէ տօղրամաճըլըգ վէ սայիլէ էօյլէթտիրմէյէ պաշլատըգտան պաշգա, քեարկիլ օլարագ իքի պին լիւրա գըլմէթիլտէ պիլտէ մէք- թէպ Եաքարընը տըր:

«Կէրշի պիթ վագըրթ իշիլէր կիւզէլ կիւ- գէլ իլէրու կիթմիլլէր տիր, հալ պու քի պու կիւնիլտէ քաթրիլէսանէ, խայլի վա- գըթտան պէրու խասթախանէ իսմիլնէ ալըն- մագտա օլան հասըլաթը գապթ իթմիշ օլ- մաղին, Ս. ֆանոսեան էվվէլա խասթա- խանէ սանտըղընըն քաթրիլէսանէ սանտը- ղընտան այրըլմասընը, վէ պիլարէկեան հագ- դը սարհի օլան 2000 լիւրանըն քեամիլէն խասթախանէյէ լիլէք իտիլմէսինն իտտաա իթմիշ իսէտէ, իսթիլտաը իճրասը կէօրիւ- լէմէտիկիլտէն, իսթիլֆասընը վիրմէլլէ մէճ- պուր օլմուշ տուր:

«Պու հէնիլեամտէ, վէ մահը հալին 16 սընտա (ալաֆրանկա տըր քի պիլգէ վեատր, 4 տիլմէք տիր) տօգթօր Բարուսակ պէլ իլէ տօգթօր Ռաիլայէլեան վէ Բաթրիլէ Էֆէնտի հագըրէթլէրի վէ քիլիլ քաթրիլէսանէ թարա- ֆընտան կէօնտէրիլէրէք, վէ մէզքիւր խայ- րաթիլանէնին մէսարիլֆաթը Էքսիլթիլմէսի վէսիլէ իտիլլէրէք, գարըն վէ սուլղուն շիտ- տէթիլէ պագըլմագըլըն, 100 նէֆէրտէն միւթէնալիլ պիլարէկեան, իլլէրինտէ խա- թա գըլլար, գարըլար վէ իսթիլեարլար պու- լունտուղու հալտէ տիշարը գօլուլմուշլար տըր: Եօլարտա վէ վիրանէլլէրտէ գալան մէրգուլման պիլարէկեանըն հալլէրի, էթ- րաֆտա պուլունտան գօմշուլարըն մէրհամէթ- լէրինի թահիլէ իլլէտիկիլտէն, պագըլարը- նը իլլէրի ալըպ գաեըրմըլար տըր:

«Ինսանիլլէթին խարիճիլտէ օլան պու- հարէքէթ, միլլէթի Էրմէնիլեանտէն պուլու- նան քեաֆէթիլ քէսանըն իլլէրիլար գալ- պինն մուճիլ օլմաղին, կէրէք զազէթա- լարտա վէ կէրէք սայիլ վարագալարտա հա- րէնէթի մէզպուրէ շէտիտ սուրէթտէ ֆասլ ու գէմմ իտիլմիշ տիր, վէ չիմտի ալտըղը- մըլ մալիլմաթա կէօրէ, Պապը-ալիլլէ (1) թագաթիմ օլունմագ իւզրէ, հէր սէմթտէ, Էրմէնիլ էհալիլի թարաֆընտան իսթիլտալար իմզալանմագտա տըր, վէ մէզքիւր լայիհա- լարտա շու աթիլտէքիլէր իսթիլտա օլուն- մագտա տըր. 1. Պիլ ա՛ն էվվէլ Սահմանա- ղրուլլէնուլն իհսան պուլյուլմասը, 2. Շիմ- տիլ միւլթէլիլ վէ մուլագգաթ օլունպ, վէ Սէրվիլնէ Էֆէնտիլին ըրեաթէթի թահ- թընտա պուլունտան մէճիլտին լաղվիլլէ, պի- նաէն ալէյ հէրինէ մըլլէթ թարաֆընտան պիթ մէճիլս ինթիլապ իտիլմէսի, 3. Բաթ- րիլէսանտէն խասթախանէնին քեամիլլէն այ- րըլարագ, ֆուգարանըն հագըր սարհի օ- լան 2000 լիւրանըն թէմամիլլէ պիլարէկեան սանտըղընա թէրք իտիլմէսի:

(1) Կէօրիւնիլ քի պու մէքթուպու Եա- ղան գաթ, իլք կիւնիլտէ Պապը-ալիլլէ միւ- րահաթ օլունմագտա թէվաթուր պուլան լաղըրտըլարը իշիլթէրէք պէօյլէ սէօյլէմիշ տիր, հալ պու քի պիլգէն չիմտի սահիլի օրբագան Պատրիարք հայր հագըրէթլէրինէ թագաթիմ օլունտարագ Ումուլ մէճիլս իսթէ- նիլէնէլի տիր, ֆագաթ, օրատան գաթի իւմիտ օլունտարտա, Պապը-ալիլլէ միւրաճա- աթա տալիլ մէճպուրիլլէթ հասըլ օլուն ի- միշ, օտա ինթիլմալին խարիճիլտէ տէլիլ տիր:

« Միւլէլիֆ Էֆէնտի . պու վէսիլէ իլէ
գաթընըզա շուսու տախի պիւտիւմէք իս-
թէրիմ քի . պու միլլէթէ գազա Էֆէնի պիր
չէլ օլմաերպ . իլլա էհալի իլէ գէնկիւլէր Է-
խօտ նուֆուզընարար պէյնիւտէ 25 սէնէ-
տէն պէրու տէվամ իթմէքտէ տիր . Պուս-
տան Էիկիրմի պէշ սէնէ էվլէլլէրիւնէ գա-
տար սարրաֆլար քէնտիլէրիւնէ պիր նէվի
քիպարըզ թապաեարազ Էսխօտ էօյլէ խէ-
եալ իտէրէք . վէ քէնտի բաշալարըլլա նու-
ֆուզուրնա կիւվէնէրէք էհալի իւզէրիւնէ
հիւքմ Էիւրիւթմէքտէ իտիլէր . հալ պու քի
օլ վազըլլարտա մէշքիւր պօեուստուրուզու
պօնուստան աթմըշ . վէ քէնտի իտարէսիւնէ
պիզգաթ քէնտիսի գարըշմաեա պաշլամըշ
տըր . հալ պու քի մէշքիւր խէեալի քի-
պարըզ (արիսթօգրաթըզ) հըրս ու թէ-
սափուրու հէնուզ պիւթիւն պիւթիւն մահվ
օլմուշ օլմաերպ . անճագ թարզ վէ շախս
տէյիլիմիշ տիր . իլլա հիւթիմ սէօյլէտի-
կիմի . կէրչի չիմտի սարրաֆլար իւզէրիմիզէ
հիւքմ իթմէքտէ տէյիլ տիրէր . վէ պիզտէ
օնլարըն պօեուստուրուզուստան գուրթուլ-
մուշուզ տուր . լաքին . չիմտիտէ էօյլէ քի-
մէսնէլէր վար տըր քի . պազըլարընը միւս-
թէմա թուրմալընըզ . պիր տէֆա տէվլէթ-
ճէ պիր մէմուրիլէթէ կիրտիքլէրիւտէ . բէ-
տէրլէրիւնի թէրզի . բապուճնու վէ պէր-
պէր օլտուրուս ունուտարազ . քէնտիլէրճէ
պիր նէվի ասըլդատէլիք վէ պիւլիւքիւք
թապալմազտա . վէ տօղրուտան վէ տօլաեր-
տան քէնտի գուվլէթլէրիւնի . վէ հիշ տէյիլ
իսէ թապիլ թէէսսիրլէրիւնի էհալի իւզէ-
րիւտէ սուլի իսթիմալէ պաշլամազտա տըր-
լար . վէհասըլ էվլէլլէտէն գալմըշ օլան
այնի պիւլիւքիւք հըրս ու իտտաարնտան
պիր նէվի հասէտնիլք տօղմուշ . վէ մէշ-
քիւր հասէտնիլք իւզէրիւնէ Մ . փանսեան
իսթիֆայէ մէճպուր . վէ խասթախանէտէ
ալթ իւսթ օլմուշ տուր . Պուստան պէօյլէ
օլմաըլ թարիֆէ հաճաթ վէ թէհաճիւպէ
շաեան տէյիլ տիր . չէօյլէ քի Մ . փանս-
եան էհալի վէ էսնաֆ էվլաուր իտի . վէ է-
հալիտէ քէնտուլի սէվմէքտէ իտի . նաօըլ
քի իսպաթընրտա կէօսթէրմիշ տիր . Էանի
բաթրիքիսանէտէ պուլուսան ըէսմի մէճիսէ
Էալընըզ 4 ղուրուշ վիրմէյէն էհալի . 6 ալ
գարթընտա Մ . փանսեանա 4000 լիրա վէր-
միշ տիր . վէ մէրգուլ տախի էհալիւնի գատը
ու հայսիլէթիւնի կէօսթէրմիք նիյէթիլլէ
կիճէ կիւստիւզ չալըշմըշ . խասթախանէի
Էէնի պիր հալ ու հէյեթէ վազ հիթմիշ . վէ
տալիմա քէնտի հիսապարընրտա նիլգամիւզ-
րէ նէշը իլլէմիշ տիր . վէ Մ . փանսեան
ֆուզարա իչին 5 փարա իտա իտէնլէրէ
Պէյ վէ էֆէնտի սըֆաթը վէրիպ . վէ մու-
ղայիլի օլարազ . գէնկին օլուպտա պիշա-
րէկեան իչին պիր փարա վիրմէյէն պէյլէրէ
վէ էֆէնտիլէրէ « համալ » սըֆաթը վէր-
միշ տիր . »

4868 փետրվար 17

Ս . Կ .
Էրմէնի .

Մանգուլի 603 Էնէնէն Էնէնէնէնէն Էնէն
Էնէնէնէնէն Էնէնէնէնէն .

Ասոնցմով չենք ուզեր ըսել թէ՛ հիւան-
դանոցը կանոնագիր մը չունենալու է . Այլ

կըսենք որ՝ այս կանոնը չինելու համար .
ինչպէս բժշկական հմտութիւն պէտք է .
նոյնպէս ալ տնտեսական . Եւն . որ կը վե-
րաբերի բժշկաց եւ տնտեսագիտաց խաւն
ժողովոյն եւ որուն մէջ իբրեւ տնտեսագետ .
վաճառական ալ . Ենդանաւորն ալ . լրացրա-
պետն ալ կրնայ բաժին ունենալ . կանոնն
ասոնք կը շինեն . վարչութիւնը կը վաւե-
րացնէ . եւ կը յանձնէ բժշկական եւ տըն-
տեսական հմտութիւն ունեցող . բայց բոլըշ-
կական անողորմ սիրտ չունեցող անձի մը .
որոնոր պատասխանատու կըլլայ վարչութեան
եւ ազգին . ասիկա գիշեր ցոյեկ հոն կը
գտնուի եւ կը կառավարէ այս հիւանդանոցը
դրուած կանոնագրին տակ . ազատ ըլլալով
ուշած պաշտօնեայն աւելելու կամ ճամբե-
լու եւ իրեն տրուած կանոնը իր ուղած Ե-
ղանակաւ գործադրելու . եւ ոչ թէ այս
մասին վարչութեան հրամանին սպասելու
կամ հնազանդելու .

Հինգերորդ՝ նամակագիր էֆէնտին կըսէ .
Ազգին մէջ շատեր կան որ՝ դպրոցին չըգոց-
ուիլը կուզեն . ասոնք կըսէ . հիւանդին հա-
ցը բերնէն առնելով . աշակերտաց տալու
տեղ . թող միանան եւ բաժանորդական ըն-
կերութիւն մը կազմեն . եւ վարչութեան
վաւերացուած կանոնով մը եւ Ազգէն ալ
պէտք եղած ձեռնտուութեամբ զայն մա-
տակարարեն . — Որբերուն որ մէկը որդե-
գիր տրուելէն . մնացածն ալ վանքերը ղըրկ-
ուելէն վերջը . դպրոցին աշակերտ ո՞վ պի-
տի ըլլայ . — որո՞ւ համար բաժանորդական
ընկերութիւնը կազմուի — եւ ի՞նչ հարկ կայ
քանի որ փանոսեան էֆէնտին հրապարա-
կաւ կը պօռայ թէ՛ հիւանդանոցի եկամու-
տովը կրնամ որբերն ալ կրթել . ամէն մարդ
խենդ է որ՝ իր ստակովը դպրոց բանալու
համար վարչութեան կանոնագիր ուզէ . — չը՝
տե՞սներ անդին մէարիֆ մէճիլիսին — միթէ
Շահնազար եւ Նուպարեան դպրոցին կանո-
նագիրը վարչութեան ներկայացաւ եւ վաւե-
րացուեցաւ . որ իբրեւ ժառանգաւորաց կը-
տակեալ դպրոց ուղղակի վարչութեան վա-
ւերացմանը կը կարօտէր . եւ արդեօք փըրկ-
չի որբանոցին եկամուտէն կեդրոնական վար-
չութեան մատակարարութեամբ բաժին հա-
նող փաստաբանները՝ օր մը այդ դպրոցէն
ալ ստակ ուզելու փաստաբանութիւնը պիտի
ընեն . բայց ասիկայ առ այժմ կարելի չէ .
քանի որ վսեմ . Նուպար փաշան եւ Աղա-
թօն Գրիգոր էֆէնտի ողջ են . ինչպէս փըրկ-
չի որբանոցին ալ կարելի չըպիտի ըլլար Ե-
թէ Պէզճեան ողջ ըլլար . Բայց ազգը ողջ է .
եւ ողջ պիտի մնայ յաւիտեան . կտակարար-
ներուն կամքը պաշտպանելու եւ գործադ-
րել տալու համար . խնդիրն հոս չէ . Ազգին
մէջ որբանոցի չըգոցուիլը ուզողներ . շատե-
րը չեն . ամբողջն է . այս խնդիրն համար
մաս չկայ . բոլոր կայ . Այս խնդիրն արդէն
յուզուած եւ լուծուին առած է՝ սահմանադ-
րութեան մէջ նշանակուելով . եւ Ս . Պատ-
րիարքը առաջի Աստուծոյ երդմնցնելով .
Պատրիարքը կարելի է առաջի Ազգին տուած
երդումէն ազատի . բայց առաջի Աստուծոյ
ըրած երդումէն երբէք ազատելիք չունի .
— Ուստի Ազգը չէ թէ՛ հիւանդին հացը բեր-

նէն առնելով որբին տալ կուզէ . այլ հիւան-
դին եւ որբին հացը՝ Պատրիարքին եւ անոր
պաշտօնէից բերնէն հանել կուզէ . Ազգը
չուզեր որ՝ իր կեդրոնական նախագահը եւ
պաշտօնեաները ասանկ որբին եկամուտովը
ապրին եւ որբերու կարգն անցնին . — Պատ-
րիարքը եւ անոր պաշտօնեաները փոխանակ
միայն Պօլիս գտնուողներուն յանուն հիւան-
դանոցի տուած ամուսնական եւ անցադրական
տուրքովն ապրելու . պէտք է որ՝ ընդ . Ազ-
գէն ապրին . — Պատրիարքարանի բացը բո-
լոր Տաճկաբնակ Հայոց կիյնայ . ուստի վերց-
ուելով քանցելը եւ մուգաթա անուն տուր-
քը . պատրիարքարանի տարեկան պիւտէլին
բացը բաժնուելու է բոլոր Տաճկաբնակ Հայոց
թիւին . եւ ամեն մէկ գաւառական կամ թա-
ղական սնտուկ իր բնակչաց թուոյն համե-
մատ պատրիարքարանի համար ունեցած կեդ-
րոնական բաժինին վճարելու են (այս մա-
սին եթէ պատեհութիւն եւ առիթ ունենանք՝
ուրիշ առեն խօսելու միտք ունինք) .

Վեցերորդ՝ նամակագիր էֆէնտին կըսէ .
Ս . փրկչի հաստատութիւնը ընդհանուր Ազ-
գին կը վերաբերի . եւ Ազգը ինքը միայն կա-
րող է ասիկայ ուրիշ մը հոգաբարձութեան՝
յանձնել . ասիկայ ստոյգ է բայց պայ-
ման մը կայ որ պէտք է քացատուի .

Ազգին մէջ չկայ Ազգային հաստատու-
թիւն մը որ՝ Ազգին ընդհանրութեանը չը
վերաբերի . նոյնպէս նաեւ չկայ Ազգային
մատակարարութիւն մը որ . ընդհանուր Ազ-
գին կամքէն կամ հրամանէն ազատ ըլլայ .
Այս այսպէս ըլլալով՝ Ազգային ամեն գործ
երկու տեսակ վարչութեանց բաժնուած է .
ընդհանուր՝ այն է կեդրոնական-մասնաւոր .
այն է տեղական . ամեն գործ տեղական՝ մի-
անգամայն կեդրոնական է . ուստի աւելորդ
է ըսել որ՝ այս ինչ հաստատութիւնը ընդ-
հանուր ազգինն է . — խնդիրը՝ հիւանդանոցն
ընդհանուր ազգինն է թէ՛ օչ . ասոր վրայ
չէ . այլ ասոր տեսչութիւնը ուղղակի որո՞ւ
կը վերաբերի . խնդիրն այս է . ինչպէս ը-
սինք Ազգային գործոց տեսչութիւնը՝ տե-
ղական միանգամայն ընդհանուր է . տեղա-
կանը կը գործէ ընդհանուրը վերատեսչու-
թիւն կընէ . առանց ասոր չէր կրնար աշ-
խատութեանց բաժանման սկզբունքը գոր-
ծադրուիլ . եւ ազգ մը անկարելի է առանց
ասոր կենդանի մնալ . զօրանալ կամ յառաջա-
գիմել . Մեր ազգն ուրիշ ազգերուն պէս՝
սկզբունքն ընդունած է եւ դարերէ ի վեր
կը գործադրէ . եւ այնչափ արմատացած է
որ՝ ալ երբ կեդրոնական վարչութիւնը մա-
նաւոր թաղի մը կամ գաւառի մը ասոր հա-
կառակ փորձ մ'ընել ուզէ . անմիջապէս նոյն
թաղեցին կամ գաւառականը կեդրոնին ը-
րածը իրաւանց յափշտակութիւն կանուանէ .
կեդրոնին իրանունը ճանչելով միայն ընդ-
հանուր վերատեսչութիւնը . եւ գործնական
կերպով ալ կը տեսնենք . որ՝ ուր որ եկելե-
ցի մը եւ դպրոց մը կայ . հոն թաղական
խորհուրդ մը կայ տեղական . ուր որ՝ վանք
մը կայ . հոն միաբանութիւն մը կայ տեղա-
կան . (չըմոռնանք Երուսաղէմի պատրիարքին
նոյն տեղական միաբանութեան մէջէն ընտ-
րուելու իրաւունքին համար ասկից առաջ

Ազգ. վեճը) եւայլն, — ասոնք կը գործեն, եւ կեդրոնը վերառեալութիւն կընէ — այս սկզբունքով մեր կեդրոնն ալ ունի ուսումնական խորհուրդ մը, տնտեսական, վաճառական եւն, խորհուրդներ, որոնց եւ ոչ մէկուն ձեռքին տակը մասնաւոր դպրոց մը կամ վանք մը կայ, այլ վերառեալութիւն կընեն բոլոր դպրոցաց, վանքերից եւն. — ասոնցմէ զառ ունինք նաեւ Ս. Փրկչի պատուարանին հոգաբարձութիւնը, ասոր իշխանութիւնը ուր կը տարածի, միայն Պօլիս եւ դարձեալ հոն — իզմիրի հիւանդանոցը անկախ կը գործէ, նոյնպէս Երուսաղէմինը — ուստի Պօլիս ալ եթէ զատ գաւառ մ' եւնթադրենք (ինչպէս որ է ալ) եւ ասոր հետ ալ կեդրոնական վարչութիւննիս՝ եթէ վաճառ մէջ ըլլար՝ այս հիւանդանոցը վաճառ կեդրոնէն պիտի կառավարուէ՞ր ուղղակի, եւ կամ Հալէպի մէջ հիւանդանոց մ'ունենայինք ճիշդ այս հիւանդանոցին պէս ընդհանուր ազգինն ըլլալու պայմանաւ, նոյն Հալէպի հիւանդանոցը Պօլսոյ կեդրոնէն պիտի կառավարուէ՞ր ուղղակի — ասանկ խելքի դէմ բան չըլլար — ենթադրենք թէ՛ ասիկայ ուղղակի ընդհանուր ազգինն է, կեդրոնական հիւանդանոց է, տեղական չէ, ուրեմն պիտի պարտաւորինք ըսել որ՝ ընդհանուր ազգին աղքատ եւ անտեր հիւանդներուն այս հիւանդանոցէն բժշկական եւայլն դարման խնդրելու իրաւունք պիտի տայինք, բայց այս իրաւունքը երբէք չըպիտի կրնայինք գործադրել, քանզի անկարելի է որ՝ 5-1 միլիօն Հայոց աղքատ հիւանդները ասոր մէջ կարենային սպմիլ, եթէ հաւիչալի ալ ըլլար Հայերուն մեծութիւնը, եւ կամ պէտք էր որ՝ բոլոր Տաճկաբնակ Հայերն ալ բերէինք եւ Պօլիս տեղաւորէինք, հիւանդին ճամբու գիւրդութեանը համար — այս ալ ձգենք — Ազգը հիւանդանոցի համար կեդրոնական է յսելէն առաջ, պէտք է որ՝ իր աղքատ հիւանդները բժշկելու պարտքն ընդհանրապէս ընդունի, եւ եթէ այս ընդունի՝ հարկաւ պարտաւոր է, ամեն մէկ գաւառի մէջ մէկ մէկ հիւանդանոց հաստատել, եւ եթէ այս ալ ըլլայ, այն ատեն Պօլսոյ հիւանդանոցին ի՞նչ անուն պիտի տաս, տեղական թէ ընդհանուր — այն ատեն կեդրոնական հիւանդանոցի հոգաբարձութեան պաշտօնը ի՞նչ պիտի ըլլար, միայն Պօլսոյ հիւանդանոցը մատակարարել թէ ընդհանուր հիւանդանոցաց վերառեալութիւնն ընել, ո՞վ կրնայ ըսել որ՝ ուսումնական խորհուրդին, վաճառական, տնտեսական եւն, խորհուրդներուն գրութենէ չեղելով՝ ասոր վրայ մասնաւոր հիւանդանոց մը պիտի գրուեր, մինչդեռ ուրիշ խորհուրդներուն եւ ոչ մէկն ունի մասնաւոր գործ մը ուղղակի իր ձեռքին տակ, — այս ալ ձգենք եւ մեր դէմի կողմին փաստը քննենք. այս փաստըն է՝ հոնտեղի պատուարանից մեծ մասին պանդուխտ ըլլալը — շատ աղէկ, բայց իզմիրի հիւանդանոցին պատուարաններն ալ մեծ մասամբ իզմիրցի չեն, պանդուխտ են — եւ մեր հիւանդանոցի պանդուխտները Պօլիս հիւանդանալուն համար հոն գացած են, թէ Պօլիս կեդրոնական հիւանդանոց ըլլալուն համար իրենց քաղքէն զրկուած են, ասոր դէմ կարծեմ խօսող չկայ, եւ խօսելն ալ խելքի

դէմ է ճամբու անկարելութեան պարագայովը, — սկզբունքով քննենք, — ի՞նչ է պանդուխտ կամ ճամբորդ մը — բայց եթէ գացած տեղին հիւրը — արդ՝ տան մը մէջ հիւրերուն շատութիւնը, կրնա՞յ տանտիրոջ հաւասարցնելու իրաւունք տալ հիւրերուն. չըկրնար եւ կամ ասանկ ըսենք, քաղաքի մը մէջ եթէ նոյն քաղաքացիին կէսէն աւելի օտար քաղաքացի կամ հիւր գտնուի, կրնա՞յ այդ քաղաքին կառավարութիւնը, ընդհանուր կառավարութեան ձեռք տրուիլ. — արդ այս ամեն պարագայով Ս. Փրկչի հիւանդանոցը չըկրնար տեղականութենէ ելնել, եւ ընդհանուր կոչուիլ. Այո՛, — պատուարաններն ալ՝ այդ պատուարանին նիւթական մատակարարութեան ստակ տուողներն ալ մեծ մասամբ պանդուխտ են, բայց պատուարան երթալին ալ Պօլիս գտնուելուն համար է, անցագրական տուրք վճարելին ալ Պօլիս գտնուելուն համար է զոր կը վճարեն ինչպստ հիւանդանոցի եւ ոչ ինչ պատու կեդրոնական վարչութեան — .

Ուստի նամակագիր էֆէնտին ըսածին պէս՝ չէ թէ պզտի խումը մը կուզէ հիւանդանոցն իր վրայ առնուլ՝ այլ Պօլիս գտնուողները կուզեն զայն իրենց տեղական հաստատութիւն մը՝ տեղական ժողովի մը լանձնել, եւ ասոր համար ալ կը պատրաստուին իրենց կամքը յայտնել Ազգ. ընդհանուր ժողովին որ ձեռնհաս է այս տեսակ խնդրոց վճիռ տալու .

Այս հիւանդանոցի հոգաբարձութեան Սահմանադրութեամբ կեդրոնական վարչութեան յանձնուիլը՝ Սահմանադրութեան մէկ թերութիւնն է, որն որ պատրիարքին կեդրոնական նախագահութեան պաշտօնին մէջ անոր Պօլսոյ առաջնորդական պաշտօնը չըփոխ թողած է. եւ ինչպէս որ՝ կեդրոնական գործոց համար կեդրոնական ժողովներ տուած է անոր քով՝ նոյնպէս ալ Պօլսոյ առաջնորդական գործոց համար տեղական ժողով մը չէ տուած անոր քով — որով Պօլսոյ բոլոր գործերը եւ Պօլսոյ ամեն մէկ թաղերը՝ իրենց ընդհանրական մեծ գործեր եւ գաւառական մեծ մեծ ժողովներ բռնուած են, իւր ամեն մէկ թաղական խորհուրդ իրենց գաւառական ընդհանուր ժողովներ ուղղակի կը բանակցին կեդրոնին հետ. եւ չեն թողուր գաւառական մահու եւ կենաց խնդիրները՝ կեդրոնական ժողովոյ սրահը մտնելու ժամանակ ունենան. ասոնց կարգէն է նաեւ Հիւանդանոցի խնդիրը՝ որ ազգին էն տաղանդաւոր գլուխները՝ ինչպէս Սէրփիլէն էֆէնտի, Ստեփան պէյ եւայլն՝ կեդրոնական ժողովոյ գլուխն անցած տեսնելին կը պարտաւորին բոլոր ժամերին թողական ջնջարանութեանը զոհելու եւ հիւանդանոցի հացազորին կամ դեղագործին հետ գլուխներն ունեցնելու .

Ուստի՛ ըստ մեզ մինչեւ որ Պօլիս ալ զատ գաւառ մը բռնուելով իր ներքին գործերն՝ միւս գաւառներուն պէս ինք չը տեսնէ՝ հնար չէ որ՝ մեր կեդրոնը կեդրոնական պարտականութիւնները կատարելու կարող ըլլայ, հնար չէ որ՝ մեծ մասամբ Պօլսեցւոյն գործերը տեսնելով եւ զայն գահացնելով ընդ

հանուր ազգին համակրութեանը արժանանայ, հնար չէ որ՝ հիւանդանոցն ալ տեսական բարեկարգութեան մէջ մտնէ՝ որչափ ալ կանոնագիր չինուի, որչափ ալ պարպուի եւ նորէն լեցուի .

Այս համոզմամբ է որ՝ այսօր ալ Պօլիս գտնուող Հայերն հիւանդանոցին աշխատութիւնը կեդրոնէն առնել կուզեն, հարկաւ վաղը կարգը կուգայ Պօլսոյ միւս գործերն ալ կեդրոնէն առնուելուն, եւ երանի այն օրը տեսնողին որ, մեր կեդրոնական վարչութիւնը կարենայ իր կոչմանը համեմատ Հայոց ընդհանրութեան վերաբերեալ խնդիրներով զբաղիլ .

Եօթներորդ՝ նամակագիր էֆէնտին կըսէ, վարչութիւնը սխալած է փանսետանի ինքնագլուխ հոգաբարձութիւնն ընելովը. — կըսենք, երբ մէկը պայմանագրութիւն մը եւ իր վրայ հսկող մարմին մ'ունի, ինքնագլուխ չը կոչուի .

Ութերորդ՝ նամակագիր էֆէնտին հաստատութեան եկամուտը 51/2 բնո կը ցուցնէ — սխալ է, անցագրատան եւ նըշանտուքի տուրքերը, ինչպէս ըսինք չեն կրնար կեդրոնական ծախքի յատկացուիլ, քանի որ ընդհանուր ազգէն չառնուիլ, անպատուութիւն է վարչութեան մը, յանուն այս ինչի ստակ առնել եւ յանուն այն ինչի վատնել. ի՞նչ — միթէ խաբէութիւնը մասնաւորաց յանցանք եւ վարչութեանց իրաւունք է .

ՀԱՎԱՍՏԻՍՈՒՐԻ ԹԵԼԵԼԿՐԱԳՐԱԳԻԼԻ

(Աճառ - Հաւա - Բեր - Գէ - Դա - Դա)

Մարտ 3 րիպչապր .
ԷՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՒՅԵ

Փարիս .	
Ալեքս .	32 95
Գարանտ .	33
Լոնտոն .	
Ալեքս .	32 8 1/2 7-8
Գարանտ .	32 7-8 1/2 33 1-8
Օսմանի խթիզըրազ 1865 ին .	
Ալեքս .	265
Գարանտ .	265
Ֆրանսիոյ ֆոնտոսու Օթ 3 ֆոյիպի .	
Ալեքս .	69 30
Գարանտ .	69 40
Իթալիա ֆոնտոսու .	
Ալեքս .	45 25
Գարանտ .	45 85

Ի Լ Ո Ն

Խթապը ամիբէյէ մէրպութ էփաքը հիւանդանոցն փեաղ տխանէտէ վազը գահով օճազարընըն, սէքէն տէօրթ սէնէսի մարթընտան իթիպարէն, ինչպէսի դէմանը կէլմիշ օլտուղունտան, իթալիպի օլալարըն իթապըր ամիբէյէ միւրաճաթ իլէմէլէրի,

ՍԱԼԻՊ ԳԱԶԵԹԱ
ԳԱՐԱԳԵՏ 8. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՂԱՆՔ ԷԲՐԱԼՏԸ, ՓԱՐԱՆԵՆԻՍԻՆԻՅԵ
ՓԱՐԱՆԵՆԻՍԻՆԻՅԵ 80187, ՓԱՐԱՆԵՆԻՍԻՆԻՅԵ 80188
ՓԱՐԱՆԵՆԻՍԻՆԻՅԵ 80189, ՓԱՐԱՆԵՆԻՍԻՆԻՅԵ 80190